

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE SACRAMENTO|| POENITENTIAE.|| QVATVOR LIBRIS COM-||REHNSA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XIV. Soluuntur quædam argumenta Ioannis Caluini.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54092](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54092)

CAPVT XIV.

Soluuntur quadam argumenta Ioannis Caluini.

IOANNES Calvinus lib. 3. Inſtit. cap. 4. §. 25. incipit exagitare doctrinam de Satisfactione, & quaſi alter Thraſo, vel Goliath Philiftæus, admirabili confidentia inſultat agminibus Dei viuentis: *Tertium*, inquit, *locum Satisfactioni in Pœnitentia aſſignant: de qua quidquid blaterant, vno ſerbo ſubuerti poteſt. Dicunt non ſufficere pœnitenti à præteritis malis abſtinere, & mores melius commutare, niſi de iis, qua facta ſunt, ſatisfaciat Deo: eſſe autem multa adminicula, quibus peccata redimamus, lachrymas, ieiunia, oblationes, charitatis officia. Et paulo poſt: Talibus mendacijs oppono gratuitam peccatorum remiſſionem, qua nihil in Scripturis clarijs prædicatur.*

RESPONſIO. Quod nos blaterare dicit Calvinus, & quod vno verbo ſubuerti poſſe affirmat, totidem verbis tradit ſanctus AVGVSTINVS in homil. 50. cap. 15. vbi ſic loquitur: *Non ſufficit mores in melius commutare, & à factis malis recedere, niſi etiam de iis, qua facta ſunt, ſatisfiat Deo per Pœnitentia dolorem, per humilitatis gemitum, per contriti cordis ſacrificium, cooperantibus eleemoſynis.* Quod etiam de ſubſidijs peccatorum redimendorum in nobis Calvinus reprehendit, hijs verbis tradit S. AMBROSIVS in lib. de Helia & Ieiunio, cap. 20. *Habemus plura ſubſidia, quibus peccata noſtra redimamus. Pecuniam habes? redime peccatum tuum.* Neq; hijs diſſimilia leguntur in Scripturis & Patribus, quos ſuprà citauimus: non igitur iſta nos blateramus, aut fingimus, ſed ex Scripturis & Patribus hauſimus.

PORRO gratuita peccatorum remiſſio, quæ clariffimè in diuinis literis prædicatur, ſicut Auguſtinum & Ambroſium, & Patres ceteros, Scripturarum diligentiffimos tractatores non terruit, ita neque nos terret: in iſdem enim Scripturis vtrumque legimus, gratuitam videlicet peccati remiſſionem, & redemptionem peccatorum per opera bona. Idem enim Spiritus ſanctus, qui per Iſaiam dixit: *Ego ſum, ego ſum, qui deleo iniquitates tuas propter me, & peccatorum tuorum non*

Ccccc § ero

ero memor. Isai. 43. & cetera, quæ citat Calvinus: dixit etiam per Salom. *Misericordia & Veritate redimitur iniquitas.* Pro uerb. 16. & per Daniel. *Peccata tua eleemosynis redime.* Dan. 4. & per Lucam, *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum.* Luc. 7. Itaq; gratuita est peccatorum remissio, quæ gratis Deus fidem & pœnitentiam nobis inspirat; gratis adamicitiam, & gratiam suam nos recipit; gratis culpam, & reatum mortis æternæ condonat; gratis denique gratiam illam infundit, per quam pro pœna temporali, quæ dimissâ culpâ remanet, satisfacimus: ex quo sequitur, vt gratuita peccati remissio, non solum cum Satisfactione non pugnet, sed eam potius gignat. In eo verò potissimum errat Calvinus, quod gratiam, quæ in sacris literis prædicatur, non animaduertit opponi propriè illis tantum operibus, quæ ex propriis virtutibus liberi nostri arbitrij fiunt: opera enim, quæ ex gratia ipsa procedunt, aded non opponuntur gratiæ, vt in ea potius tanquam effectus in causa, includantur.

PERGIT Calvinus §. 26. *Verum quæ sunt peruersitate, & peccatorum remissionem, & reconciliationem fieri semel dicunt, cum in gratiam Dei per Christum in Baptismo recipimur: post Baptismum resurgendum esse per Satisfactiones: sanguinem Christi nihil prodesse, nisi quatenus per clausam Ecclesiæ dispensatur, etc.* & contra allegat illud 1. Ioan. 2. *Si quis peccauerit, aduocatum habemus apud Patrem Iesum Christum, & ipse est propitiatio pro peccatis nostris.* & illud Ioan. 1. *Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi.*

RESPONDEO, quod hoc loco in Catholica doctrina Calvinus reprehendit, ante mille & trecentos annos scripsit sanctus CYPRIANVS in ferm. de opere & eleemosynis, vbi sic loquitur: *Non haberet quid fragilitatis humane infirmitatis, atq; imbecillitas faceret, nisi iterum pietas diuina subuenient iustitia, & misericordia operibus ostensis, siam quandã tuenda salutis aperiret, vt sordes postmodum quascunq; contrahimus, eleemosynis abluamus. Loquitur in Scripturis Spiritus sanctus, & dicit, Eleemosynis & fide delicta purgantur: non utique illa delicta, quæ fuerant antè contracta, nam illa Christi sanguine, & sanctificatione purgantur.* In eandem sententiam

tiam loquitur AMBROSIVS lib. 2. de Pœnitentia, cap. 5. *Virumque beatum dixit; & cuius iniquitas remittitur per lavacrum, & cuius peccatum tegitur operibus bonis.* atque alia id genus multa passim in Patribus reperiuntur.

NEQUE verò ita distinguimus inter Baptismum & Pœnitentiam, quasi peccata, quæ post Baptismum fiunt, sine Christi sanguine, solis operibus nostris expientur; nam (vt supra non semel docuimus) peccata omnia, siue ante Baptismum, siue post Baptismum commissa fuerint, Christi sanguine, & redemptione purgantur, vt testimonia Scripturæ à Caluino adducta probant: sed hoc inter ea discrimen agnoscimus, quòd in Baptismo ita plenè, ita perfectè, ita copiosè Christi sanguis operatur, vt peccata omnia non solùm quoad culpam, sed etiam quoad omnè pœnam alterius vitæ, cum æternam, tum etiam temporalem deleat, ita vt nullus satisfactioni propriæ locus relinquatur; in Sacramento autem Pœnitentiæ, idem Christi sanguis culpam quidem, & pœnam æternam delet, sed pœnam temporalem totam, nisi propria Satisfactione cooperante, non expiat: cuius discriminis causam, ex diuina iustitia, atque ex aliis locis petitam supra reddidimus.

Quare non admittimus modos illos loquendi, quibus Caluinus sententiam nostram, vt eam odiosam faceret, explicauit. Non enim dicimus, remissionem peccatorum & reconciliationem semel fieri, quasi iustificatio lapsorum post Baptismum, non sit vera peccatorum remissio, & reconciliatio. Neque dicimus, post Baptismum resurgendum esse per Satisfactiones: non enim Satisfactio ad resurgendum à morte peccati, sed ad reatum pœnæ temporalis, qui post eam resurrectionem manet, expiandum adhibetur. Neque illud dicimus, sanguinem Christi nihil prodesse, nisi quatenus per Ecclesiæ clauis dispensatur: neque enim solùm prodest in Sacramento Pœnitentiæ, in quo virtute Clauium peccatores reconciliantur, sed etiam in Confirmatione, Eucharistia, ceterisque omnibus Sacramentis.

DEINDE, §. 27. argumentum ducit ab honore Christi, & pace conscientia: *Ac duo, inquit, hic perpendere conuenit: & integer*

integer

integer & illibatus suus honor Christo seruetur; Et conscientia de peccati venia secunda, pacem apud Deum habeant, & allatis autem in medium testimoniis, Isaia, Petri, & Pauli, quibus peccatorum nostrorum purgatio Christo tribuitur, his verbis conficit argumentum: Nunc tibi pestilentia eorum veniam proponere: Gratiam Dei in prima peccatorum remissione solam operari: si postea ceciderimus, ad secundam veniam impetrandam opera nostra cooperari. Hac si locum habeant, anne qua Christo superius sunt attributa, illi salva manent? Immane; quantum hac differunt, Inquit ates nostras posita esse in Christo, & in ipso expiarentur; & nostris operibus expiari? Christum esse propitiationem pro peccatis nostris, & Deum operibus propitiandum?

Ad hanc PRIOREM argumenti partem, quæ ab honore Christi ducta est, Respondeo, multis modis peccasse Calvinum. PRIMVM, non rectè sententiam Catholicorum exposuit, cum ait nos dicere, Gratiam Dei in prima peccatorum remissione solam operari: si postea ceciderimus, ad secundam veniam impetrandam opera nostra cooperari. Nam si agatur de remissione peccatorum quoad culpam, & debitum mortis aeternæ; neque in prima, neque in secunda remissione opera nostra cooperantur gratiæ Dei, per modum Satisfactionis propriè dictæ, & tamen cooperantur tum in prima, tum in secunda remissione, per modum impetrationis, & dispositionum. Quòd enim in prima remissione, quæ videlicet fit in Baptismo, non sit gratia Dei sola, quæ operatur, sed operam nostram, ut dispositiones, cooperentur; perspicuum est ex verbis illis B. Petri Act. 2. *Pœnitentiam agite, & baptizetur unusquisque vestrum. & ex illis Apostoli Pauli Act. 20. Testificans Iudæis atque Gentibus in Deum pœnitentiam, & fidem in Dominum nostrum Iesum Christum.* Cooperari autem fidem & Pœnitentiam, impetrando remissionem peccatorum, docet AVGVSTINVS in epist. 105. ad Sixtum, ubi sic ait: *Nec ipsa remissio peccatorum, sine aliquo merito est, si fides hanc impetrat: neque enim nullum est meritum fidei, qua fide ille dicebat, Deus propitius esto mihi peccatori.* Et tract. 72. in Ioan. *Operanti in se Christo cooperatur homo salutem aeternam, ac iustificationem suam.*

Itaque

Itaque discrimen quod Catholici ponunt inter remissionem primam & secundam, id est, in Baptismo, & post Baptismum, in eo potissimum situm est, quod in prima condonatur omnis culpa & pœna, & proinde nulla est necessaria Satisfactio: in secunda, condonatur culpa, & pœna æterna, remanente reatu pœnæ temporalis, pro qua Satisfactio exigatur. Atque hanc esse Catholicorum sententiam, agnoscit, & scribit idem Calvinus paulò infrà in eodem cap. §. 30. sed maluit hoc loco fraudulenter eam proponere, vt faciliùs impugnetur.

DEINDE Calvinus non satis fideliter antitheses illas adduxit, cum ait: *Immanè, quantum hæc differunt: Iniquitates nostras positas esse in Christo, vt in ipso expiarentur; & nostris operibus expiari: Christum esse propitiationem pro peccatis nostris, & Deum operibus propitiandum?* Nam si vt paulò antè fecit, opera nostra cooperari expiationi, & propitiationi Christi, dixisset, non autem ea Christi Satisfactioni opposuisset; vidisset planè nullum esse locum exclamationi illi: *Immanè, quantum hæc differunt.* Neque enim hæc multum differunt, Iniquitates nostras positas esse in Christo, vt in ipso expiarentur; & opera nostra à Spiritu Christi profecta, eidem Christo ad peccata expianda cooperari: neque illa multum differunt, Christum esse propitiationem pro peccatis nostris; & opera nostra per Spiritum Christi facta eiusdem Christi propitiationi cooperari. Certè S. AUGUSTINVS, qui præter ceteros gratiam Christi totis viribus vbique defendit, non abhorret ab his vocibus, quas hoc loco tantoperè reprehendit Calvinus: *In melius, inquit in Enchiridio, cap. 70. est vita mutanda, & per eleemosynas de peccatis præteritis est propitiandus Deus.*

TERTIO Scripturæ, quas ex Isaia, Petro, & Paulo Calvinus adducit, nihil minùs probant, quàm quod ipse cupit. Quid enim Isaia dicit? *Posuit Deus in eo iniquitatem omnium nostrum, & luore eius sanati sumus.* Isaie 53. Quid Petrus? *Peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum.* 1. Petri 2. Quid Paulus? *De peccato damnauit peccatum in carne.* Rom. 8. Atqui hæc loca nihil aliud docent, nisi, Christi mortem fuisse precium sufficiens ad omnia peccata mundi totius redi-

redi-

redimenda, siue sacrificium ad omnia omnium hominum crimina expianda: sed hoc precium nemini prodest, nisi modo aliquo applicetur. Nam si nulla requiritur applicatio, & omnia omninò peccata Christi sanguis expiauit; unde tam multi sunt in mundo impij? cur tam multi derruduntur ad Inferos? cur tam pauci sunt qui saluantur? quid facit Baptismus? quid Eucharistia? quid fides? quid Pœnitentia? quid ipsa Euangelij prædicatio? Confitendum est igitur, Christi mortem, quæ per se ad omnia peccata abolenda sufficeret, nemini prodesse, nisi per fidem, & Sacramenta, ceteraque instrumenta diuinitus instituta, singulis applicetur. Vnum autem ex instrumentis diuinitus institutis ad pœnam temporalem peccatorum expiandam; Satisfactionem esse, nos dicimus, nec solùm dicimus, sed ex Scripturis, & omnium Patrum testimoniis comprobamus, vt ex iis quæ antea scripsimus, patuit.

Huc accedit, quod sacrificium Crucis Christi eò potissimum spectauit, vt nos Deo reconciliaret, ac de impijs & inimicis, iustos, & amicos Dei faceret: sic enim Apostolus loquitur; *Cum inimici essemus, reconciliati sumus Deo per mortem Filij eius.* Rom. 5. & *De peccato damnauit peccatum in carne, & iustificatio legis impleteretur in nobis.* Roman. 8. & B. Petrus; *Peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum, vt peccatis mortui, iustitie viuamus.* 1. Petr. 2. Id autem eorum nos libentissimè confitemur; non vi satisfactionis nostræ, sed solo Christi merito nos reconciliari, & iustificari, siue per Baptismum, siue per Absolutionem: sed cum hoc non pugnat, quod dicimus; homines Christi sanguine reconciliatos, & iustificatos, operante in ipsis Christi spiritu & virtute, satisfacere Deo pro reatu pœnæ temporalis.

D E N I Q V E quod initio argumenti Calvinus assumit, Prouidendum esse, vt integer & illibatus suus honor Christo seruetur; tantùm abest, vt sententiæ nostræ de Satisfactione aduersetur, vt eam potius stabiliat, & confirmet. Siquidem maior est Christi gloria, si dicatur non solùm pro peccatis nostris, satisfacisse, sed etiam id membris suis donasse, vt per eius gratiam & virtutem, aliqua ex parte etiam ipsa satisfacerent: quemadmodum non derogat omnipotentia Creatoris,

toris, sed eam potius commendat, & celebrat, qui dicit Deum non solum per se, sed etiam per seruos suos miracula facere. Viderint igitur Aduersarij, ne dum pro Christi honore certare se credunt, operibus gratiæ, & Christi membris, & ipsi Spiritui sancto iniuriam faciant: siquidem reprehensio fructuum, deriuatur ad radicem, & iniuria membrorum in capite redundat.

Iam verò POSTERIOR argumenti pars, quæ ducebatur à pace conscientiarum, his verbis à Caluino tractatur; *Quòd si de pacificanda conscientia agitur: qua isthac erit pacificatio, si audiat peccata redimi satisfactionibus? quando tandem ille satisfactionis modus constare poterit? ergo semper dubitabit, an Deum habeat propitium, semper aestuabit, semper horrescet. Nam qui leuisbus satisfactiunculis acquiescunt, nimis contemptim iudicium Dei aestimant, & parum reputant quantitas peccati grauitas. Et ut ipsis concedamus, peccata aliquot iusta satisfactione redimere, quid tandem facient ubi tot peccati obruuntur, quorum satisfactionibus nec centum vitæ, vel si tota in hoc sint, sufficere queant?*

RESPONDEO, conscientiæ pax non pendet à reatu illo pœnæ temporalis, quem solum satisfactionibus nostris tollendum esse dicimus: qui enim culpæ remissionem accepit, ac de mortis æternæ periculo liberatus, in gratiam cum Deo rediit, magna sine dubio fruitur conscientiæ pace, etiam si sciatur se temporali aliqua multa ob peccata præterita castigandum. Quare Caluinus ita argumentatur, ac si nos diceremus, satisfactionibus nostris amicitiam Dei, gratiamque recuperandam: quod cum nos minimè dicamus, ipse frustra sudat, & nihil præter aërem verberat.

In eo PRÆTEREA Caluinus fallitur, quòd existimat totam vitam, ac ne centum quidem vitas sufficere ad Satisfactionem, quam docemus. Fallitur, inquam, apertissimè; siquidem tanti aestimatur à Deo Satisfactio, quæ in hac vita spontè, atque ex charitate suscipitur, vt breuis huius vitæ labor facilè compenset acerbissimos, longissimosque cruciatus Purgatorij. Certè S. Martyr Cyprianus lib. 4. epist. 2. non dubitat affirmare, peccata omnia, quæ alioqui longissimam in Purgatorio pœnam exigerent, vnica Martyrij passione purga-

purga-

purgari: ac etiam præter Martyrium, Theologi docent eisdem modi esse posse in aliquo pœnitente contritionem, vt per ea peccata omnia quoad culpam & pœnam, plenissimè deleantur.

His argumentis explicatis, Calvinus §. 28. ponit distinctionem peccati mortalis, & venialis, qua nos vt dicit ad argumentum supra positum dissoluendum, atque eam refutare conatur. De qua re nihil in præsentiarum dicemus, tum quòd nos ea solutione non egemus, tum quòd de distinctione peccati mortalis & venialis plenum tractatum in tertio tomo instituiamus.

Hoc vnum præterire non possum, ineptissima ratio contritione vt Calvinum, vt probet non posse vnquam pro venialibus satisfieri: *Si vnus, inquit, dies est satisfactio peccati vnus: dum illam meditantur, pluribus se inuoluunt; quando diem nullum præterit iustissimus quisque, quo non aliquoties labatur: ad eorū verò satisfactioes dum se accingent, numerosa, & potius innumera cumulabunt. Iam præcisa est satisfaciendi fiducia. Quid moramur? quomodo adhuc de satisfaciendo cogitare audent?*

SED quis dedit Caluino illud principium; vnum diem requiri ad satisfactionem vnus peccati venialis? Si vnico actu contritionis, qui momento temporis fieri potest, interdum multa mortalia, vt diximus, expiantur: quanto facilius non inquam, vnus dies, sed vna hora sufficiet ad satisfactionem venialium plurimorum: *De quotidianis* (inquit AVEVS T. I. N. V. S. in Enchiridio cap. 71.) *brevibus, lenibusque peccatis, sine quibus hæc vita non ducitur, quotidiana oratio fidelium satisfacit.* Certè non consumitur vnus integer dies in oratione Dominica recitanda; & tamen ea oratione pro venialibus peccatis, non vno aut duobus, sed multis satisfieri creditur.

Augustinus: non igitur præcisa est satisfaciendi fiducia, neque sine causa de satisfaciendo cogitare audemus.

